

Ruho gornjogradske ulice

Ima gradskih prostora u koje uvijek rado zalazimo i u njima se ugodno osjećamo, ni sami uvijek ne znajući zašto. Jedan od njih nesumnjivo je gornjogradska ulica. Čini nam se nekako da je radena baš po našoj mjeri, svjesni smo njene ljepote, ali ne primjećujemo uvijek čitav niz malih detalja što tvore takav ugodaj koji nam prija. U muzeju grada Zagreba jedna suvremeno zamišljena izložba pozabavila se tim detaljima ulične opreme koji čine ruho gornjogradske ulice i po prvi put ih – fotografirane, uvećane i prikazane multivizijom – približila javnosti i najširoj publici.

Uz zvuke glazbe na ekranu se paralelno niže po nekoliko fotografija u boji (snimatelj: Josip Vranić). Pred očima promiču gornjogradske portali, stare kvake, razigrane šare kovanog cvijeca na vratima, tu su i posljednja četiri gornjogradska cimera, kičena stara zvonca, fenjeri, već pomalo izumrli starinski držači za zastave, žive linije gvozdenih rešetaka na nekom podrumskom prozoru do kojeg oko rijetko kada i seže.

Autor izložbe, **Zdenko Kuzmić**, pripovijeda: – Sve su to predmeti uporabne kulture, a ne muzejski primjerci. Premda sam muzealac, ne smatram da ih treba trpati u muzej i tako ogoliti ulicu. Oni su poput ljudi – treba ih pustiti da žive i da umru. Dok žive, valja o njima voditi računa, održavati ih, »liječiti«, pomoći im da traju, no svakako ih ostaviti tamo gdje jesu i gdje pripadaju: na gornjogradske ulice.

Vrlo često, međutim, čovjek tim predmetima ulične opreme nimalo ne pomaže da traju; o njima se ne vodi dovoljna briga. Vrijeme, naravno, donosi u gornjogradske ulice nove elemente, nov ulični »inventar«, koji je najčešće oblikovan tako šturo da ne pridonosi skladnom ugodaju, nego prije nagrđuje ulicu, poput neskladnih i nezgrapnih betonskih žardinjera ili željeznih stu-

pića na Markovu trgu, koji valjda treba da pripomognu provođenju nove prometne regulacije. Ulični brojevi i nove ulične table, koje su, doduše, radene po uzoru na stare, jako nalikuju na – osmrtnice. Trebalo bi razmisliti i o natpisima na gornjogradske lokalima. Jesu li uvijek primjereni? I zašto je stari cimer, koji bi tu najbolje pristajao, tako grubo istisnut?

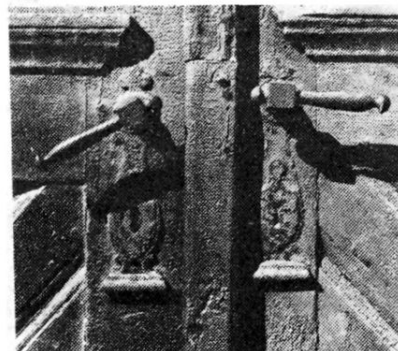
Naravno, neminovno je da život nosi svoje, pa su neizbježni i mnogi od novih elemenata ulične opreme u gornjogradske ulici. Ulica, uostalom, nije muzej, pa treba da živi u današnjici. No trebalo bi raditi na tome da novi elementi budu oblikovani na zadovoljavajući način, kako bi se uklopili u sredinu u kojoj su se pojavili. Jedna je od namjera izložbe bila da i na to skrene pažnju.

No u čemu su, zapravo draž i čar gornjogradske ulice o kojima stalno govorimo? Kakva je uloga detalja u stvaranju ugodaja? Oni omogućuju čestu promjenu dojmova, koja godi našim čulima i tvore prostor koji je lako prepoznatljiv i s kojim se ljudi lako poistovjećuju. Doista, gornjogradske ulice od prve ćemo prepoznati kao »svoj«. Bez teškoće ćemo se u njemu snaći, uživajući u ugodaju što ga stvara niz uličnih detalja, koje gornjogradska ulica nešteditice nudi. – Nijedna ulica na Gornjem gradu nije sasvim ravna – kaže Kuzmić. – Ona slijedi prirodnu konfiguraciju tla, krivuda i vijuga, a iza ugla nas uvijek čeka nešto novo. Dok prolazimo, stalno se nešto događa.

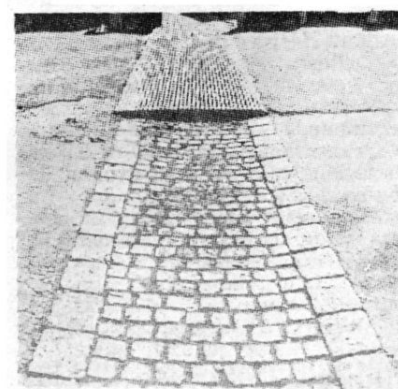
Gornji je grad, uostalom i raden po mjeri pješaka, kome – osim kretanja – omogućuje i zvučni doživljaj. Noge navikle na asfalt naići će tu i na kocku, koja nekako drugačije, bogatije odzvanja. Koraci drugačije zvone u uspavanoj uličici nego na pločniku najprometnije ulice. Tu su i bogati vizuelni doživljaji, a Gornji grad omogućuje i među-

1

2

3

4

ljudske dodire, susrete i razgovore na uliči ili trgu koji tu nije tek mjesto prolaska nego i okupljanja.

Zanimljivo je da su i studenti povijesti umjetnosti sa zagrebačkog Filozofskog fakulteta dobili zadatak da tu izložbu obrade kao seminarski rad. Izložba je – sa svojih četiri stotine fotosa – poticaj da se dokumentira stanje gornjogradske ulice i ujedno prvi prilog takvom dokumentacionom radu. Ona je potpuno uspjela u jednom: da upozori na prisustvo i ulogu detalja ulične opreme, a prije svega na potrebu da se izmijeni naš stav prema njima.

JASNA ZANIĆ-NARDINI

1, 2, 3 – Glava na vratima u Mesničkoj, stara gornjogradska kvaka, kameni kanal za vodu s Markovog trga... to su samo neki od detalja gornjogradske ulične opreme, koji stvaraju blizak, prepoznatljiv ugodaj. Koliko li smo samo puta prošli pokraj njih, ne primijetivši ih!
4 – Gornjogradske ulice (ugao Basaričekove i Demetrove)

Snimio: JOSIP VRANIĆ